

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Martini Bonacinæ Vtrivsque Signatvræ Referendarii
Compendium Omnium Operum de Theologia Morali,
omnibusque conscientiæ nodis**

Bonacina, Martino

Coloniæ Agrippinæ

Decalogi I. præceptum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41152

Primum præceptum: *Ego sum Dominus Deus tuus, &c.*

1. **A** Doratio est exhibitio reverentiæ propter excellentiam illius, cui exhibetur. Adoratio alia est interna, alia externa. Item alia patriæ, quæ debetur Deo; alia hyperduliæ, quæ debetur B. Virgini; & alia duliæ, quæ debetur Sanctis. Denique alia est absoluta, quæ convenit rei intellectuali, quæ per se honorabilis & adorabilis est; & alia respectiva, quæ convenit rebus ratione carentibus, quæ non propter se, sed propter alium honorantur. *tom. 2. circa primum Decalogi præceptum, disp. 3. quæst. 1. punct. 1. nu. 1. & 4.*

2. Una persona sanctissimæ Trinitatis potest distinctè ab aliis personis adorari; modò aliæ personæ explicitè non excludantur. *ib. n. 5.*

3. Sancti in cælis degentes adorandi sunt; imò etiam viri sancti, licet nondum relati sint in numerum Sanctorum, coli & adorari possunt cultu privato; sed non publico. *ib. punct. 2. n. 1. & 2.*

4. Christus homo, id est subsistens in natura humana & divina, adorandus est adoratione patriæ, qua adoratur sanctissima Trinitas, & singulæ personæ sanctissimæ Trinitatis: at humanitas illius per se & præcisa persona Verbi divini, adoranda est adoratione hyperduliæ. Dum autem colimus Christum, adoramus naturam humanam ut assumptam à Verbo divino, eique ineffabili unionis vinculo adnexam. *ib. n. 5. & seq.*

5. Eucharistiæ sacramentum absolutè potest adorari; & si caro aut sanguis Christi miraculosè appareat in Eucharistia, adorandus est similiter cultu patriæ. *ib. n. 8.*

6. Usus sacrarum imaginum licitus est & honestus; permittendæque sunt imagines Dei & Angelorum, (licet non sint corporei, sed puri spiritus;) eos per quamdam metaphoram repræsentantes, quia Deus aliquando apparuit sub forma sensibili: imò adorari potest ipsamet imago, sed adoratione tantùm respectiva, id est propter excellentiam illius, cujus est imago. *ib. punct. 3. n. 1. & seq.*

7. Potestne imago & exemplar adorari, una & eadem adoratione qua prototypum, e.g. potestne crux Christi adorari adoratione patriæ, qua Christus ipse adoratur? Potest, quia imago cum exemplari, & exemplar in imagine ado-

adoratur: nam volens Christum adorare osculando, v. g. in
 sus crucem, apprehendit Christum ac si existeret in cruce
 consequenter apprehendit crucem & Christum per modum
 unius; & uno adorationis motu per se primò tendit in Chri-
 stum, in imaginem verò & in crucem concomitanter, &
 propter Christum. *ib. n. 4.*

8. Lignum crucis Christi & alia instrumenta passionis
 quæ Christum tetegerunt, adorantur adoratione latrice, seu
 respectiva: at instrumenta quæ modò conficiuntur ad repræ-
 sentanda illa instrumenta, quæ in Christi passione adhibita
 sunt, non possunt adorari præcisè quatenus repræsentant in-
 strumenta antiqua; sed quatenus connotant Christi passio-
 nem, seu Christum passum. *ib. n. 6. & seq.*

9. Adoranda sunt quoque nomina sacra JESUS, MARIA,
 &c. adoratione respectiva, propter eum quem repræsentant,
 & ad quem diriguntur. *ib. n. 9. Item*

10. Reliquiæ adorandæ sunt, & devotè custodiendæ; ea-
 demque adoratio tribui potest illis, quæ tribuitur personæ
 cujus sunt reliquiæ. Per *reliquias* autem intellige corpora
 ossa, cineres, vestes, pannos, &c. quæ Sanctorum corpora, vel
 reliquias attigerunt. Adverte tamen reliquias, quæ publicè
 exponuntur, non esse adorandas absolutè, nisi postquam fue-
 rint approbatæ per Papam, vel Episcopum. Imò posita ap-
 probatione Papæ, vel Episcopi, corpora quæ in uno loco ex-
 istunt, absolutè adorari possunt, etiam aliis dicentibus esse
 in alio loco. *ib. punct. 4. n. 1. & seq.*

11. Præterea licitum est accendere cereos ad reliquias vel
 imagines Sanctorum, sicut & etiam reliquias ad collum ap-
 pensas deferre; neque speciale peccatum committitur ab eo
 qui delinquit dum reliquias ad collum defert; secus dicen-
 dum de eo qui eas surriperet; talis enim peccaret mortaliter
 peccato sacrilegii, & furti. *ib. n. 7. & seq.*

12. Coli similiter & adorari possunt cum Deo ut ipsius i-
 mago, agni cerei; at vendi, aut minio, auro, aliove colore
 pingi, sub excommunicatione prohibentur; sicut & etiam à
 laicis tangi: quamquam non peccant mortaliter, qui eos at-
 tingunt sine contemptu. *ib. n. 11. & seq.*

A D D I T I O.

Tria priora primæ tabulæ præcepta divinum honorem

immediatè, septem reliqua secundæ tabulæ proximi utilitatem respiciunt.

Quidquid est contra aliquod ex his, lethale crimen est; nisi excusetur levitate materiæ, vel defectu deliberationis, vel defectu pleni usus rationis.

In primo præcepto latria, sive Dei adoratio præcipitur, in qua tres actus sunt. Primus est, intellectus, quo Dei summam excellentiam cognoscimus. Secundus, voluntatis, quo nos Deo subijcimus. Tertius est, adorationis effectus, qua nostram subjectionem patefacimus. Actus primus est fidei, & supponitur; secundus est vera adoratio, quæ præcipitur; similiter & tertius hunc exprimens, uterque ad religionem pertinet. Invocatio, laus, honor Dei, aliaque ad religionem spectantia eodem includuntur præcepto.

Huic præcepto etiam adversatur Astrologia judiciaria, quæ à Sixto V. damnata est, ejusque professores fidei censoribus subiecti sunt. Petr. Nav. lib. 2. c. 2. de reët. à nu. 25. disputans, an astrologi astrorum scientia humanos actus liberos cognoscere queant, tres sententias proponit, negantem, affirmantem, & mediam, (quam & ipse tuetur) docentem, posse cognosci actus liberos in communi fallibiliter, & contingenter; non tamen omnes, sed illos, in quos homo à natura propendet, perspecta tamen ejus nativitate, & propensione.

An autem Astrologus teneatur restituere, quod hac arte lucratus est. docet idem à n. 112. l. 2.

De fortibus legatur Mart. Delrio lib. 4. c. 4. mag. disquis. Petr. Greg. Tholos. lib. 34. c. 5. Syntagm.

Secundum præceptum: *Non assumes nomen Domini Dei tui in vanum.*

Vide v. *Adjuratio, Juramentum, Votum.*

Tertium Decalogi præceptum: *Memento ut diem Sabbati sanctifices.*

13. Sabbatum significat requiem seu cessationem, eò quòd Deus die septimo requieverit. Ecclesia diem Dominicam illius loco benè constituit, in memoriam & signum illius diei, qua Christus resurrexit; & ne videremur consentire cum Judæis quoad eorum cæremonias: hinc patet observatio-

nem